

Martina Král'ová

Japan in the Novels of the British Writer Kazuo Ishiguro
(Posudek diplomové práce)

Hodnota práce Martiny Král'ové spočívá v tom, že plně a s prospěchem využila dvouoborového studia na FFUK (anglistika-japanistika) a napsala práci o britském spisovateli japonského původu Kazuo Ishigurovi. Ishiguro žije v Británii od dětství a je právem pokládán za britského spisovatele, v jeho díle jsou však patrné stopy jeho japonského původu. Právě toto kulturní překřížení anglického jazyka a kultury s japonskou tradicí představuje nejpozoruhodnější přínos Ishigura britské próze.

Cenu práce Martiny Králové spatřuji především v tom, že jako japanoložka zcela konkrétně, přesně a přesvědčivě dokázala pojmenovat návaznosti próz Kazua Ishigura na japonskou kulturní tradici a estetiku. V práci se zabývá dvěma Ishigurovými romány zasazenými do japonského prostředí (*A Pale View of Hills*, *An Artist in the Floating World*) a jádro její práce tvoří analýza Ishigurova románu *The Remains of the Day*, který se odehrává v Británii těsně před druhou světovou válkou a po ní.

V rozboru románu *A Pale Viwe of Hills* pokládám za nejcennější komentář Martiny Král'ové o japonském pojmu „mono no aware“ a o japonských stereotypch (sebevražda či dobrovolná smrt, poslušná a poddajná žena, apod). Autorka zajímavě komentuje význam těchto stereotypů i jejich relativní platnost. Neméně zajímavé jsou její komentáře o románu *An Artist in the Floating World*. I zde shledává návaznost na japonskou tradici, tentokrát ji vidí v pojmu „ukiyo-e“ (obrazy pomíjivého světa), který zpopularizoval japonský malíř a tiskař Utamaro Kitagawa (s. 27). Neméně podnětné jsou paralely mezi dvěma Ishigurovými „japonskými“ prózami a filmy režiséra Yasurija Ozu (např. s. 35 a 36). Tyto filmy se zabývají obyčejnými lidskými životy a bývají někdy označovány termíny „rodinné drama“ (domestic drama). Martina Král'ová opět zajímavě komentuje příbuznost filmů Yasurija Ozu a próz Kazua Ishigura. Ze velmi podnětné pokládám její závěrečné poznámky (s. 37) o tradici japonského autobiografického románu (watakushi shosetsu) první poloviny dvacátého století a o vlivu Maupassanta a Flauberta na tento druh prozaické tvorby. I zde

nachází autorka pozoruhodné překřížení japonské tradice a evropského modernismu.

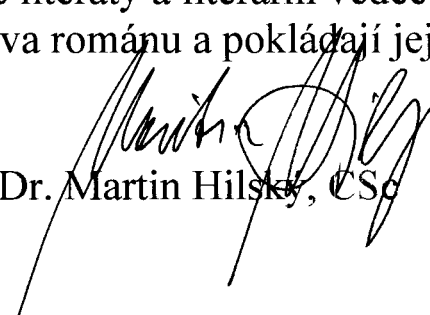
Mimořádně zajímavá je rovněž kapitola o jazyce Ishigurových próz. Ishiguro patří k autorům, do jejichž řeči (v tomto případě angličtina) prosakuje jiná řeč (v tomto případě japonština). Ishiguro tak v leccems upomene například na Synga, který své angličtině propůjčil zřetelně irské rytmy a obrazy, nebo Dylana Thomase, v jehož anglických básních lze rozpoznat tep velštiny. Ishiguro často překládá do angličtiny japonské konstrukce a jeho prózy jsou tak zcela svébytné příklady překladu jazykového i kulturního.

To platí i o jeho „anglickém“ románu *Te Remains of the Day*. „Japonskost“ Ishigurovy prózy spočívá nejen ve způsobu řeči hlavního představitele knihy, ale také v mnoha kulturních aspektech. Anglický „butler“ neboli majordomus upomíná svou loyálností a oddaností svému pánu japonského věrného sluhu („ronin“, s. 46), vyznačuje se podobnou málomluvností a stoicismem. Martina Král'ová zajímavě upozorňuje na změnu postojů a hodnot před a po druhé světové válce, která proběhla v Japonsku. Japonci před válkou a během ní sloužili své vlasti a císaři a po válce se stali závislí na Americe. Podobně „butler“ pan Stevens sloužil před válkou a během ní lordu Darlingtonovi, který usiloval o jednání s Německem a udržoval kontakty s fašistickou mocí. Pan Stevens se tak ocitl na „nesprávné straně“ a jeho věrnost lordu Darlingtonovi měla vážné politické a etické důsledky. Po válce dům lorda Darlingtona koupil bohatý Američan pan Faraday a pan Stevens sloužil jemu.

Za zcela jedinečné pokládám komentáře Martiny Král'ové o „bushido“, samurajském principu cti a loyálnosti. Japonské feudální tradice se opět pozoruhodně překřížuje s tak typicky anglickým kulturním fenoménem, jakým je „butler“. Totéž platí o pojmu „giri“, který Martina Král'ová komentuje v souvislosti s Ishigurovým románem. Neméně přínosné jsou její závěrečné komentáře o „kultuře hanby“ (the shame culture) příznačné pro japonskou kulturu a „kultuře viny“ (the guilt culture) příznačnou pro kulturu západní i její komentář zenbuddhistickému pojmu „koan“ (technika meditace).

Pokládám práci Martiny Král'ové za vynikající příspěvek k poznání díla Kazua Ishiguro a ke studiu multikulturalismu v současné anglické próze a kultuře.

Její práci hodnotím jednoznačně jako výbornou a jako téma k diskusi při obhajově navrhuji otázku, kterou Martina Král'ová sama vznáší v poslední kapitole práce: je *The Remains of the Day* buddhistickou kritikou konfucianismu? Má v tomto smyslu tato Ishigurova próza šťastný konec? Jak posuzuje Martina Král'ová ty japonské literáty a literární vědce, kteří odmítají „japonskost“ Ishigurova románu a pokládají jej za ryze britskou záležitost?

Prof. PhDr. Martin Hilský, CSc.

V Praze 17. 5. 2008